

POTOPA

Napisał: HENRIK SIENKIEWICZ Velký historický román

— Bude třeba zeptati se na to — odpověděl kancelář Korybutski. Oni tam jsou na látyvé válechní přibuzní, jako ostatně i zde také.

Pan Tyzenhauz řekl: — Milostivý pane! Bůh, mne chráň, abych něco zlého chtěl o tom křesťanském národu, ale... není třeba ještě zbytečně divotvářiti. Ze sloužil v Čenstochově, to je jisto, neboť má bok spálený, což by mu mniši dozajista nebyli učinili, neboť oni jako sluhové boží velikou snášenlivost i proti zajatému i zrádám pěstovali a zachovávatí musí; ale jedno mi stále po hlavě chodí a důvěru k němu kazí... Já jsem ho někde na látyvé potkal, když jsem byl ještě výrostkem, na směnku nebo na knihu... ne pamatují.

— A co z toho? řekl král. — A on — stále se mi zdá — se nejmenoval Babinič. — Nemluvte ležebně! řekl král — mladý jste a nepozorný, v hlavě leželo se vám mohla jenom zůstat, Babinič nebo ne Babinič — proč bych mu měl nedůvěřovati? U přímoust a pravdu má ve tváři na psány a srdce má patrně zlaté. So bě bych divotvářovat nemohl, kdy bych takovému vojákovi věřiti neměl, který krev za otčím a za nás prolil.

— Více důvěry zasluhuje, než list kněžky Bohuslava — řekla na hle královna, i doporučuji to po zornosti vašich důstojností, že v tom listu nemohlo být slova pravdy. Mnoho mohlo Radzivilium Biržanským na tom záležitosti, abychom úplně na duchu neklesli, a snad na lze připustit, že kníže Bohuslav chtěl při tom nějakého nepřítel svého zničit a sobě branku nechat otevřenou, pro případ, že by se osudy změnily.

— Kdybych tomu nebyl uvěřil, řekl primas — že z listu milostivě královny vdu moudrosti vychází, byl bych překvapen hystrosí těch slov, hodných nejbádnějšího státníka

— "... eurasque gerens, animosque viriles," přerušil ho z té chla kněz Vydžga.

Podnětna těmi slovy, vstala královna z křesla a pravila:

— Nejde mi o Radzivilly Biržanské, neboť ti jako kačíři snadno se poddají návodou nepřítelů rodu lidského; ani o list kněžky Bohuslava, jenž snad záležitost soukromých se dotýká. Ale nejvíce mne bolí zoufalá slova krále, pána a manželka mého, proti tomuto národu vyslovená. Kdo ho usměří, jest-li ho vlastní král zatracuje? A přece, když se rozhlédnu po své marné se ptám, kde je druhý národ, v němž by uctívání Boha a starožitné upřímnosti více než našemu vzpruhu byly... Marně hledám, kde je druhý národ tak prostý, čistý, kde je stát, v němž by o pekelném rouhání, o zvláštních zločinech a vášních, jichž jsou plny cizí kroniky, tak málo bylo slyšeti, jako u nás. Nechtí mi ukážou lidé v dějinách světa zblhli jiné království, kde by všichni králové přirozenou, tichou smrti umírali. Není tu nožů a jedu, není tu protektorů jako v Anglii. Pravda, pane můj, provinil se náš národ, zhršil svévolí a lehkomyšlností, ale kde je národ, jenž nikdy nepohloupl, a kde je národ, jenž by tak brzo vinnou svou uznal, pokání a úpravu započal? He, už prohlédli, už přehážejí, bijíce se v prsa, k tvému majestátu, jsouce hotovi pro tebe prolevatí krev, dají za tebe životy i statky své. Odeženej se? Neodpustíš litující? Nedůvěřuješ napraveným a kajícím? Dětem, které hloudují, nevrátíš lásku otcovskou? Důvěřuj jim, pane, neboť se jim už stýská po vlastní krvi, jagellonské, po otcovské tvé vládě. Jď mezi ně. Já jsem žena, nelekám se zrad, protože vidím lásku, protože vidím lítost nad hříchy, restauraci tohoto království, na něž jsi byl po oteví a po bratru povolán. Ani se mi nezdá být možným, aby Bůh zahubil tak vzácnou Republiku, ve které světlo svaté víry plane. Krátce čas trvalo mrsknání metlou boží, ale brzo přitlu děti své k sobě do brota Pána našeho na nebesích, Leť ty jimi nepohrdneš, králi, a svěle se jejich synovostu setrnosti, svlekej se, neboť tím způsobem se může obrátiti zlé v dobré, utrpění v potěšení a porážky ve vítězství.

To pověděš, usedla královna, oči jí ještě zářily, prsa se jí dmtala. Všichni na ni pohlíželi s nadšením, a páter kancelář Vydžga pravil hlasem ozvěny:

Po chvíli opět pokračoval: — Bůh hledí do srdcí našich, že jsme hotovi ještě dnes se vypraviti, a že nás síla švédská nezadržuje, ale nešťastná proměnlivost našeho národa, který jako Proteus stále novou postavu na sebe přijímá. Zdá se, že bychom mohli, že jest toto obrácení upřímné, ochota že není snýšlená a že odhodlanost není zdráhá. Zdá se, že bychom mohli, že jest toto obrácení upřímné, ochota že není snýšlená a že odhodlanost není zdráhá. Zdá se, že bychom mohli, že jest toto obrácení upřímné, ochota že není snýšlená a že odhodlanost není zdráhá.

— Milostivý pane, zvolal Kmitie — těžce provinil se náš národ, hříšný jest, a podle zaslužení ho třeše ruka boží, ale přece, pro rány Kristovy! nemaloz se v tom národě, a dá Bůh, po věky se nemalozne takový, jenž by rukou na posvátnou osobu pomazaného Páně vztáhnouti se odvážil.

— Vy v to nevěříte, poměvadž jste poctivý, odpověděl král. — ale my máme listy i důkazy. Spatně se nám odměnil Radzivilové za dobrodiní, jež jsme jim proukazovali, a přece v Bohuslavovi, ale je zrádce, svědomí se huilo; netoliko nechtěl přiložiti ruky k činu, ale sám první o chystaném útoku nám zprávu podal.

— Sdětil s námi, že se vyskytl někdo, jenž mu za sto červených zlatých nabídnul zmoeniti se nás a živého nebo mrtvého Švédům nás dodati.

— Celé shromáždění se zachvělo při těch slovech, a pan Kmitie sotva byl s to vypraviti ze sebe otázku: — Kdo to byl? — Jakýs Kmitie — odpověděl král.

Krev shrnula se náhle panu Ondřejovi k hlavě, v očích se mu zatímelo, uchopil se za vlasy a hlasem plným vášně jako šleunce vykřiknul:

— To je leť! Růžice Bohuslav lze jako pes! Milostivý králi, pane můj! nevěřte tomu zrádce; učinil to zúmyslně, aby nepřítel zahnobil, a vaši milost královskou polekal. Můj králi, můj pane!... to je zrádce! Kmitie by se toho nedopustil!

Tu se náhle pan Ondřej na místě zatočil. Síly jeho, vyčerpané obledžením, podřáté výbuchem prachu a trápením, jež mu způsobil Kuklinovskí, náhle ho opustily — a bez vědomí klesl králi k nohám.

Pozvedli ho, a medik královský počal ho křísiti v sousední jizbě. Leť shromáždění hodnostáři nedovedli si vyloužiti, proč králova slova tak zapůsobila na mladého šlechtice.

— Buď je tak poctivý, že použije myšlenka ho povrala, nebo je to nějaký příbuzný onoho Kmitie — řekl pan kastelán Krakovský.

— Nulla sors longa est, dolor et Invicent cedunt. Ima permutant brevis hora summis... Leť nikdo ho nepostoucheal, neboť ušlechtilý zápal bohatýrský paní pronikl všecka srdce. Šam král se vzhoupil zardělý v zářloutlé tváři i zvolal:

— Nepozbyl jsem ještě království, dokud mám takovou královnu... Staniž se podle její vůle, neboť v nadšené prorokem mluvila. Čím dříve půjdu, tím lépe bude!

Po těch slovech ozval se primas: — Nechej se stavěti proti vůli milostivého panstva, ani je nechci odvracet od předsevzetí, v němž je hazard, ale snad také spasejí. Avšak za vše rozvahy pokládám zastaviti se v Opolsku, kdež vstá-

na senátorů přebývá a tam radu vyslechnouti.

— Tedy do Opolska! zvolal král a potom na cestu a co Bůh dá.

— Bůh dá návrat šťastný a ví teozství! řekla královna.

Amen! dodal primas.

III.

Pan Ondřej zůstal jako raněný býk ve svém bytu. Pekelná pomsta Bohuslava Radzivila přivála ho bezmála k šílenství. Nedost na tom, že se vyrvál z rukou jeho, že mu líbí pobít a bezmála že ho života pozabívil, pokryl ho ještě hanbou, pod jakou netoliko nikdo z rodu jeho, ale žádný Polák neupěl.

Proto také byly chvíle, ve kterých se chtěl Kmitie zřici všeho slávy, jež před ním se otevírala služby královské, a leť a pomstí si se na tom magnátu, kterého byl nejradej pohltl za ziva.

Leť z druhé strany při všem hněvu a při všem vichru točející se v hlavě přebázelo mu na mysl že pomsta neutěče, dokud je kníže živ, a nejlepší příležitostí, ba je tímou cestou k pomstě že jest, všečím bezpečnost obžaloby právní službou a krále dokazati, ukázat světu, že netoliko na posvátnou osobu královu ruku vztáhnouti nechtěl, ale že mezi vši šlechtou českou i látyvé nemohl by král na leť věrnějšího sluhy — nad Kmitie.

Skřipal však zuby, kypěl jako ve varu, rval na sobě oděv i dlou ho nemohl se upokojiti. Líbova opět knižte ve svých rukou; při sahal si při památce svého otce, že ho musí dostati do své moci, by si v myšlence o pomstě. Viděl by ho za to čekala, muka i smrt. A jakkoli kníže Bohuslav by mocený pán, kterého i pomsta královská, netoliko pomsta prostého šlechtice nemožna snadno dosáhnouti, přece, kdyby byl lépe zna tuto nezkrotnou duši, nebyl by spal klidně ani hodinu a nejednou by se zachvěl před jeho slibem.

A přece nevěděl ještě pan Ondřej, že kníže Bohuslav nepřestá na tom, že ho hanbou pokryl i slávy pozabívil.

Král, jenž ihned velice si mla děho muze zamiloval, poslal pro něho pana Lugovského téhož dne a následujícího dne přikázal mu být s ním jel do Opolska, kde, na valném shromáždění senátorů mělo být rozhodnuto o návrat krále do vlasti. A bylo o cem ra diti se. Pan maršálek korunni po slal list sdělující, že vse jest ku všeobecné vojné připraveno a vše že naléhá na návrat králov. Kromě toho roznesla se zpráva o ja kěmsi sružení šlechticů a vojska na obranu otčiny a krále, na kteréž dávno bylo pomýšleno, ab kteréž, jak se potom ukázalo, usktečeno bylo pod jménem konfederace tysovské o něco později.

Nyní všechny mysli zprávanými tmi neobyčejně byly zaujaty, hned po máj přikroeno bylo k tajné poradě, ku které také Kmitie připuštěn byl proto, že zpráva z Čenstochovy přinesl.

Porada platila otázece, máli ná vrat nastati ihned, nebo má-li být odložen do té chvíle, ve které vojska netoliko ehtí, ale i činní Šveda neopustí.

Jan Kazimír učinil konce tem rozpravám, rka:

— Neradte se, pánové, ani o návratu, ani o tom, je-li třeba ještě prodávati, neboť o tom jsem se už s Bohem a s Nejsvětějším Pannou řešil... Prohlašuji vám, že v téchto dnech, necht' cozkoliv mne potká, osobně se vypravím do vlasti. Vy, pánové, jen nečtěte za dami, jak nebezpečněji a nejlépe návrat prověsti.

Rozmanité byly názory. Jedno pravili, aby král přilá nedůvěřoval panu maršálkovi korunniinu, který už nejdnou se ukázal být váhavým a neposlušným, zejména když korunu másto vsáři k uchování do Lubovle odvezl.

— Velká — říkali — jest pycha a etizádnost tohoto pána, a až bude ještě krále míti v zámku svém, kdo ví, co učiní, co za své služby žádati bude, nebude-li velikou vládu ehtiti do svých rukou strhnouti, aby měl nade všemi vřeh, aby byl netoliko nad celou zemí, ale i nad majestátem protektorem.

Ti radili, aby král, vyčkav odstoupení Šveda, do Čenstochovy se odebral jako do místa, z něhož milost boží a obrození nad vlastí se snesly. Leť jiní jiného byli mínění.

— Ještě švédové stojí pod Čenstochovem, a byt by jí i s pomocí boží nedobyli, přece z ní není volných cest. Celé okolí je v rukou švédských. Nepřítel stojí ve Křeplích, ve Vělni, v Krakově a při hranici má značné síly své rozloženy.

A v horách na uherské straně u Lubovle není jiných vojsk kromě vojsk maršálkovy, a švédové nikdy se tam nepouští, nemajíce dosti lidí ani odvahy. Z Lubovle je při tom blíž na Prus, která je prostá nepřítel, do Lvova, který nepřítel bítí králi věrným i k Tatarům, kteří podle zpráv na pomoe jdouce, tam na rozhodnutí královské čekají.

— Quod attinet pana maršálka — pravil biskup krakovský, etizá dost jeho již tím bude nasycena, že první krále ve svém starostenstvu přijme a první ochranou ho opatří. Vláda při králi zůstane a pana maršálka pouhá naděje upokojí; bude-li ehtit věrnosti na de všemi míti vřeh, ať to činí z věrnosti nebo ze etizádnosti, bu je z toho pro majestát vždy stejný prospěch.

Toto mínění vzácného a zkučeného biskupa zdálo se být nejprávnějším; schváleno tedy, aby král přes hory do Lubovle a od od do Lvova se odebral, nebo ji omi, podle okolností.

Pánové se radili také o dni návratu, ale vědova leňečká, který se byl právě vrátil od císaře, k tomu byl a pomoe vysluh, poznamenal, že lépe jest určitou lhutu uspořádati a králi samému rozhodnutí zůstaviti a to proto, aby e zpráva neroznesla a nepřítel dby nebyl upozorněn. Zůstalo ari tom, že král vyjede s třemi sty vybraných dragoun, jež povede on Tyzenhauz, jenž se mlad, měl již pověst velkého bojovníka.

Leť neměně význam byla drahá úste porad, při kteréž úplně jedno, nyslně usneseno bylo, že král hned, jakmile se do vlasti vrátí, eť vedení vojny do ruky vezme, e šlechtic, vojsko i hetmané že ve šem ho mají poslušni býti. Byla eť také o budoucnosti, i o pávolech všech těch náhlých nestěstí, ež jako potopa v tak krátkém čase e celý kraj zatopila. Šam primas neukazoval k jiné příčině než k nepořádku, k nedostatku poslušnosti a zbytečnému podeřování lidy a majestátu královského.

Poslouchali ho v hlubokém mlčení, neboť každý chápal, že tu jde o osud Republiky, o veliké neyvalé dosud změny v ní, které by mohly bývalou její moc obnoviti, a po kterých odedávna toužila moudrá a novou vlast milující vláda.

Slova ta vycházela z úst prvního a jako hřmění a v posluhářích teviraly se duše, jako se otevírají květy na slunci.

— Nestavím se proti starodávým svobodám — pravil primas — ale proti oně svévolí, která rukou našim vlast naši míří. Zajiť se již v této zemi zapomněli na ozlíl mezi volností a svévolí, a jako příbřižné rozkoše bolesti působí, tak bezuzdná volnost — o trectvím končí. K jakému zmazení došli jste, oběma této slavné Republiky, že ten, který vámi za obránce volnosti platí, jenž hluky působí, sněmy ruší, majestátu se protiví, ne kdy je toho třeba, ale tehdy, když těmuž majestátu jde o spasení otčiny. V pokladně naš je viděti dno, vojsko k nepříteli se staví, sněmy, jediný základ této Republiky, rozbázejí se bez výsledku, neboť jediný svévolník, jediný špatný občan pro osobní prospěch porady zkaziti může. Jaká je to volnost, která jedinému dáva právo, aby všem odporoval? Zdáli tato svoboda pro jednotlivce není otrectvím pro všechny? A kam jsme došli v užívání té volnosti, jak ehtně ovoce nám vydala... He, jediný slabý nepřítel, nad nímž předkové naši tolik slavných vítězství dobyli, nyní sicut fulgur exit ab occidente et porot usque ad orientem. Nikdo se mu neopřel, zrádci kačíři mu pomohli, a vše obsadil, viru pronásleduje, kostely znesvěcuje, a když mluvíte o svobodách svých, meč vám ukazuje! Tam vás dovedly vaše sněmky, vaše vetování, vaše svévolí, vaše překážení králi při každém kroku... Krále, přirozeného obránce vlasti nejprve jste učinili bezmocným, a pak jste opět naríkali, že vás nebrání! Nechtě-li jsme vládu vlastní, a nyní nepřítel vámi vládne... A kdo, ptám se, může z toho úpadku nás zachrániti, kdo hvalý lesk té Republiky vrátiti, ne-li ten, jenž tolik

Pan Klement Raducha, 22 Palmer St., Detroit, Mich., edřal švédový mířel ledvin a jater v jeho ledvinové cívce a napal také následovní: Byl jsem nemocen víc jak rok a půl. Důležitý jsem se o tomto léku a po použití jeho ihned nastala léva. Mnoho jdu jej sepořadit všem, kdo trpí na ledviny.

Bolí vás v zádech?

Pátřejte po příčině. Může to být onemocnění ledvin nové, proto vezměte ihned

Severův Silitel ledvin a jater

(Severa's Kidney and Liver Remedy) a vstupte tak na cestu k zdraví. Jest odporován při zápalu ledvin a měchýře, zadrženi moče, též při bolestném odměňování moče, oteklých nohou a bolestech v zádech, jež původ svůj vzaly v chorých ledvinách, při žloutence a kyselosti v žaludku. Při nezadrživosti moče u dítek osvědčil se znamenitě.

Zácpa

obtěžuje se dostavuje při všech ledvinových chorobách a to, aby se jí pomohl odstraniti, nalijte svou otčivost Severův Životiní kalsám osvěřte si Bohom a Lázeň, která všimno nepostudá nevěru ve svých ledvinách a v oterých ledvích.

Cena Severova Silitelu ledvin a jater 20c a \$1.00.
Cena Severova Životiní kalsám 25centů.

Žádáte Severovy léky v lékárnách. Nechte se tím, aby vám byly dány léky Severovy. Nechte se tím, aby vám byly dány léky Severovy. Nechte se tím, aby vám byly dány léky Severovy. Nechte se tím, aby vám byly dány léky Severovy.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

— Get rid of dandruff —
it makes the scalp itch and the hair fall out. Be wise about your hair, cultivate it, like the women in Paris do. They regularly use

ED. PINAUD'S EAU DE QUININE

the wonderful French Hair Tonic. Try it for yourself. Note its exquisite quality and fragrance. Aristocratic men and women the world over use and endorse this famous preparation. It keeps the scalp clean and white and preserves the youthful brilliancy of the hair. Buy a 50c bottle from your dealer—or send 10c to our American Offices for a testing bottle. Above all things don't neglect your hair.

PARFUMERIE ED. PINAUD, Dept. M ED. PINAUD Bldg., New York

Nejlépeším místem k nakupování stavebního dříví, jest

česká dřevařská ohrada,

Chicago Lumber Co.,

na 14. a Marcy ul., Omaha, Neb. 401f

Čeští prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

Václav Kozák

vlastní mořeznický a uzenářský
děrní závod
2705 30. 10. STŘ., OMAHA, NEBB.

Zásoby čerstvého masa, jakož i všeliké výrobky uzenářské té nejlepší jakosti. Zkuste koupiti u něho jednou a zajistě, že podruhé přijde zase. Objednávky možno učiniti telefonem: Douglas 4788.

Pozor! Pozor!

Buďte bedlivými, když opouštíte káru a neobcházejte ji nikdy zadem, dokud jste se drive nepřevědčili, že nejede jiná kára opačným směrem. Nepozornost může snadno být příčinou vážné nehody. Pomozte nám svým počkáním, zabránit možnému případu neštěstí.

Omaha & Council Bluffs Street R.R. Co.

WOOD BROS.

kommissionáři v dobytku

Kupují a prodávají živý dobytek v trhu pro jiné.

OBCHOD ZALOŽEN 1867.

Obchodní obrat ročně v těchto třech tržištích pačí se na 30 millionů dollarů.

Zaměstnávají pouze schopné a zkušené prodavače, takže nejvyšší cena jest zaručena. Za uspokojení smel každému. — Poctivost a vzorná obsluha jsou našim heslem.

Krajan p. J. A. Liehowský, náš kasír, píše a mluví česky a milerád každého krajana obslouží. Píšte nebo navštivte jej.

HULSE & RIEPEN

16. a Junas ul.

Pohrobční a Balsamovači

Veliká naše obsluha jest své třídě a spolehlivá. Hlavne prodáváme za poměrně levné ceny. Za uspokojení račíme. Neopomente nás! — 15f

Předplaťte svým přátelům "Pokrok".